

Den Gropkeramiska Kulturen 3300-2300 f.Kr.

“Pitted Ware culture”: MN A (3300-2800) + MN B(2800-2300)

Den Gropkeramiska kulturen får sina influenser från både Trattbägarkultur (söder) och Kamkeramisk kultur (öster).

Samtidigt som man har en viss jordbrukar kultur lägger man fortfarande stor vikt vid att man fortfarande är jägare. Inom den gropkeramiska kulturen har man en väldigt varierande ekonomi och kontakt med andra kulturer längre bort (annars hade man inte kunnat nyttja skifferpilspetsar t.ex.)

Tabell med sambandet mellan trattbägarkultur, gropkeramisk kultur och båtjekultur:

TRB: MN A 3300-2800	GRK: MN A + MN B	BYK: MN B 2800-2300
Gånggrift	Gravfält under keramikplatser	Enpersonsgravar (rika)
TRB-Keramik	Gropkeramik	Snörornamentik – bågare
Dubbeleggad yxa	→Dubbeleggad yxa (MN A) Båtyxa (MN B) ←	Båtyxa
Jordbruk = domus	Strand/kust & Säl	Boskap (herdekultur) = agrios

Utbredning

Gränsen mellan den kamkeramiska kulturen och trattbägarkulturen. Mellersta Sverige, Mälardalen och utmed kusten emot Sydsverige. Aldrig på samma plats som TRB. Jämfört med de andra kulturerna i Europa är den gropkeramiska kulturen sedd som ”en liten europeisk kultur”.

Gropkeramiska lokaler: *Funktion/innebörd och symbolisk betydelse.*

Alvastra

(s. 332 Arkeologi i Norden 1, s.53 Tolkande Arkeologi: Stenålder)

- Påbyggnad.
- Syrefattigt och kalkrikt: alla ben och organiska föremål är bevarat.
- Lokaliserat vid foten av ett berg med megalitgrav i närheten.
- Ingången mot sydöst .
- Deponering av dubbeleggade stridsyxor: från råämnen till färdiga yxor.
- Brännoffer: äpple, säd, yxor, människor.
- Det finns eldstäder, vilket inte finns på andra keramikplatser. Inga keramikbottnar finns kvar – är de medtagna till de individuella gravarna?
- Samlingsplats, inte boplat.
- Det speciella är att det inte är en plats vid stranden, men eftersom myren är som en sorts gränzon får den speciell betydelse ändå. Gräns mellan underjord/levandes värld?

Funktion/Innebörd: Samlingsplats, offerplats.

Symbolisk betydelse: Död/liv. Gränsplats.

Plan över lokalen finns i Anders Carlssons Tolkande Arkeologi: Stenålder s. 55.

Ajvide

(s. 342 Arkeologi i Norden)

- Lokaliserat: Gotland. Vid kusten, angränsande mot en yxplats (mesolitisk strandlinje).
- Gravfält, skelettgravar. Sälolja.
- Rituell sällskaps plats.
- Aldrig några hela krukor (kollektiv tanke?), men finns krossade krukor i gravar, t.ex. en botten. Yxor = individuella?
- Strandlinjen viktig att ritualisera: gränsen mellan land och hav. Närhet till Karlsöarna (i Väst).
- Transformerings mellan liv och död?

Funktion/Innebörd: Gravfält, slaktplats och yxplats.

Symbolisk betydelse: Liv/död, kollektiv.

Plan över lokalen finns i Anders Carlssons Tolkande Arkeologi: Stenålder s. 54.

Fagervik

- Keramikplats. "Stenålders boplats".
- Strandförflyttningen har gjort att man på den här platsen har kunnat se hur keramiken har förändrats efter viss tid.
- Faser utefter att strandlinjen har förflyttats.

Funktion/Innebörd: Keramikplats

Symbolisk betydelse:

Jättböle

- Lokaliserat: Åland, Jättböleberget. Jättböle = jättarnas boplats.
- Relation till Kamkeramiken istället för TRB. Keramik från fas IV.
- Man hittade styckade människor och sälar som man förmodligen ätit på. Rituell kannibalism? Man har funnit begravda sälar.
- Figuriner har hittats som är lika sälar, men de är inte naturalistiska så man tror därför att det är en blandning av människa och säl då människor aldrig avbildas naturalistiskt.
- Man var fascinerad av varelser som bröt gränser [mellan land och hav] och därför blev sälen av betydelse.
- Med figuriner och sälgravar löste man upp gränserna mellan människa och säl.

Funktion/Innebörd: Rituell samlingsplats

Symbolisk betydelse: Gränsen mellan säl/människa, havet/land.

Andra platser med GRK koppling:

Store Valby, Orsund (Dalarna), Fräkenrönningen (Gästrikland), Hedningahällan (Hälsingland), Bjästa (Ångermanland), Grottan Stora Förvar, Siretorp (Blekinge), Jonstorp och Stävie (Skåne).

Gropkeramiska föremål: Funktion/innebörd och symbolisk betydelse.

Keramiken:

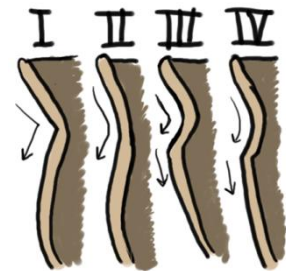
Utseende: 4 faser (1000 år)

Fas I: Trattbägare med gropornering.

Fas II: Har fjärmat sig från TRB.

Fas III: Närmar sig kamkeramik. Det här är den mest typiska gropkeramiken.

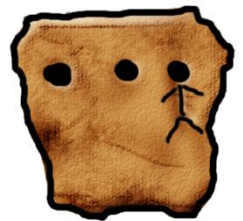
Fas IV: Gropar försvinner, skuldran skiljer ifrån kamkeramiken.

Vad betyder groparna? Symboliserar de döda? Kollektiv tanke?

Funktion/Innebörd: Utseendet skiljer från andra keramiker för att skapa en individualism, man vill visa att man inte tillhör samma kultur som t.ex. trattbägarna. Man samlas nära kusten och äter och dricker ur keramiken som man sedan krossar. Krossad keramik har hittats i gravar på t.ex. Ajvide.

Symbolisk betydelse: Kollektivet. Det är inga personliga föremål, därför finns inga hela krukor i några gravar.

Spånpilspetsar:

Flinta.

Cylindriska spånblock:

(Även kallad "Cylindrisk kärna")

"En cylindrisk kärna har en slagyta i båda ändar och spån slås omväxlande från vardera sidan. Från en cylindrisk kärna går det att slå långa raka spån, vilka användes vid tillverkning bland annat av långsmala tångepilspetsar, som kunde vara upp till 20 cm långa." –

Wikipedia

Skifferpilspetsar:

Kontakt med andra kulturer?

Tjocknackiga yxor:

"En del av dessa **flintyxor** förekommer i den gropkeramiska kulturen och bör vara importerade." - Wikipedia

Dubbeleggade stridsyxor (MN A):

Prestigeföremål?

"Yxan har en utsvängd egg som blev mycket framträdande hos de yngre typerna och fick då även ett utsvängt nackparti, men är inte i egentlig mening dubbeleggad [...]

De dubbeleggade yxorna är alltid utarbetade ur hårda och homogena bergarter som till exempel porfyrit och de är dessutom fint slipade." - Wikipedia

